

mantické struktury by mělo odpovídat řazení jednotlivých slovníkových významů. Značný sémický rozptyl (osoba × věc; vůz × látka × nádoba) působí sice poněkud překvapivě, ba „nevěrohodně“, ale odpovídá danému vývojovému stadiu jazyka, kdy k sevřenosti sémantické struktury polysémní lexikální jednotky dochází teprve postupně¹⁸ a kdy v závislosti na rozvoji myšlení je dominantním významovým komponentem takový sém, který se opírá o elementární konkrétní entity z nejbližšího okolí mluvčího (zde část lidského těla – srov. též pozn. 11).

Summary

FROM THE OLD CZECH DICTIONARY: LEXICOGRAPHICALLY PROBLEMATIC EXPRESSIONS *ŘÍČNÍK, RYČNÍK, RUČNÍK*

There are several obscure Old Czech words beginning with *ri-/ři-/ry-* and ending with *-čník*, and it is not easy to identify both their original form and their meaning. Three of them are analysed in this paper: the noun written in the 13th century as *riczník* can be understood as *řečník* ‘supervisor of river wood-shipping’; the noun *ryčník* used in the knightly tale *Duke Ernest* should be removed from dictionaries and understood as *ručník* ‘player of the string instrument held in the hand’ (cf. Old German *manger hande seitenspil* and Old Czech *ručnicě* ‘nablum, cithara etc.’), a word which appears also in the Klaret’s dictionary (so far interpreted as a ‘towel’ there). The word *ručník* is polysemic, it means – beside other things – also a carriage drawn by people, not by animals (it is a translation of the Latin biblical *raeda*).

Keywords: Old Czech; lexicology; lexicography; semantics; lexical reconstruction

PETR NEJEDLÝ, Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Oddělení vývoje jazyka, Valentinská 1, 116 46 Praha 1, nejedly@ujc.cas.cz.

¹⁸ Viz IGOR NĚMEC, *Rekonstrukce lexikálního vývoje*, Praha, Academia 1980, s. 78.